

JOACHIM TRIER: A VILÁG LEGROSSZABB EMBERE

Kapcsolatok Oslóban

BASKI SÁNDOR

JOACHIM TRIER ÚJ FILMJE EGYSZERRE ROMANTIKUS KOMÉDIA, PÁRKAPCSOLATI DRÁMA ÉS EGY KAPUNYITÁSI PÁNİK TÖRTÉNETE.

A norvég Joachim Trier mintha tartana attól, hogy beskatulyázzák, a pályanyitó *Szerzők* és az *Oslo, augusztus* után ugyanis egy angol nyelvű melodramát készített (*Hétköznapi titkaink*), legutóbbi filmje, a *Thelma* pedig egy természetfeletti elemeket is használó, pszichothrillerbe oltott felnövéstörténet volt. Trier hőseit ugyanakkor összeköti az állandó útkeresés motívuma, ami tökéletesen rímel a rendező saját öndefiníciós kísérleteire.

Ebből a szempontból pedig egyáltalán nem meglepő fejlemény, hogy *A világ legrosszabb emberével* visszakanyarodik első két filmjéhez, így zárva le „Oslo-trilógiáját”. A helyszínen, a norvég fővároson kívül a generációs problémákban tetten érhető önéletrajzi vonatkozások is összekötik a három rendezést. A *Szerzők*ben két huszoneves, pályakezdő szépítő próbálja megtalálni saját művészi hangját, az *Oslo, augusztus*ban egy kortársaitól elidegenedett, 34 éves heroinista férfi egynapos számvetését követhetjük, *A világ legrosszabb emberében* pedig Trier és

állandó forgatókönyvírója, Eskil Vogt, saját nemzedéki szorongásait is kifejezik a negyvenes éveik közepén járó képregényművész karakterén keresztül. Akselt ráadásul a rendező kedvenc színésze, a *Szerzők* és az *Oslo, augusztus* főhőse, Anders Danielsen Lie alakítja.

Ebben a filmben azonban, a *Thelma*hoz hasonlóan, női főszereplőt és női szemzőget használ a rendező, és alighanem ennek is köszönhető a hangnembéli váltás. A harminchoz közelítő Julie sem éppen egy kiforrott személyiség, orvosnak tanul, majd átnyergel pszichológiára, végül úgy dönt, inkább fotós lesz. Egy partyn találkozik a nála tizenöt évvel idősebb, híres-hírhedt képregényművészzel, Aksellel, és a korkülönbség ellenére összejönnek. Kapcsolatukat eleinte az sem árnyékolja be, hogy választott hivatásában a férfi sokkal sikeresebb – a *Szerzők*ben is ez az egyik konfliktusforrás –, illetve, hogy vele ellentétben Julie még nem szeretne gyereket. A jobb híján egy könyvesboltban dolgozó nő nem sokkal később mégis összeismerkedik egy másik férfivel, a vele egykorú, barista Eivinddel.

„Flow-élményt biztosítva”
(Herbert Nordrum és Renate Reinsve)

A *Szerzők* formai játékosága köszön vissza *A világ legrosszabb emberében*, csak itt a mindentudó narrátor szerepét a fejezetes keretezés veszi át, Trier 12 epizódban (plusz prológos és epilógus) mesél hősnője külső és belső útjáról. A nyitánnyal rögtön meg is lepi az eddigi munkásságát ismerő nézőket, mert azoknál frivolabb hangulatban, a *Frances Hához* hasonló

szervezői romkomok modorában indul a történet, és az egyes fejezetek gyakran jelentenek kisebb-nagyobb stílársváltást. Önálló epizódot kap többek közt az Eivinddel történő megismerkedése, amely egyben szellemes variációja a klasszikus hollywoodi „meet cute”-formulának, Julie és Aksel személyiségét pedig egy-egy közös családlátogatás segít jobban megérteni, de tanúi lehetünk a nő tudatalattijába vezető, egyszerre szürreális és mulatságos varázsgombás tripnek is.

A *világ legrosszabb emberének* vonzereje abban a csapongónak tűnő, de alaposan átgondolt elbeszélés-módban rejlik, amely nemcsak a sodródó hősnő lelkiállapotát, de az Y generáció fel(nem)növését, útkeresését kapcsolatos kollektív tapasztalatait, élményeit is tükrözi. Trier filmje egyszerre *coming of age*-történet, romantikus komédia, párkapcsolati dráma és egy kapunyitási pánik története, amelyre ellenpontként és párhuzamként az X generációs Aksel életközépi válsága is rávetül. Trier tehetségét, rutinját és sokoldalúságát bizonyítja, hogy a különféle regisztereket közös nevezőre tudja hozni, és afféle flow-élményt biztosítva, észrevétlenül, mégis virtuóz módon keveri a fajsúlyost a könnyeddel, a banálist a tragikussal.

A rendező, illetve az író fő vívmánya emellett az, hogy bár Akselt művészi alteregójuknak tekinthetjük, Julie-t nem a férfi „régén minden jobb volt” prizmáján keresztül látatják, és még csak nem is ítélkeznek felette – az empátia és a megértés szándéka vezérli őket. Élővé és szerethetővé a karaktert ugyanakkor a Cannes-ban a legjobb színésznőnek választott Renate Reinsve teszi, aki a romantikus epizódokban és a drámaibb momentumokban is ugyanolyan önazonos. Többek közt neki is köszönhető, hogy amíg a rendező eddigi főművének tartott *Oslo, augusztus* sötét víziója csak a reménytelenséget közvetítette, addig az új film keserédes melankóliájában élmény elmerülni.

A VILÁG LEGROSSZABB EMBERE (Verdens verste menneske) – norvég, 2021. Rendezte: **Joachim Trier**. Írta: **Eskil Vogt** és **Joachim Trier**. Kép: **Kasper Tuxen**. Zene: **Ola Flottum**. Szereplők: **Anders Danielsen Lie** (Aksel), **Renate Reinsve** (Julie), **Maria Grazia Di Meo** (Sunniva), **Herbert Nordrum** (Eivind), **Hans Olav Brenner** (Ole). Gyártó: **B-Reel Films / Arte France / Film i Väst**. Forgalmazó: **Mozinet**. *Feliratos*. 121 perc.

